SERIA HITCHCOCK

ALFRED HITCHCOCK şi-a început cariera cinematografică la Londra în 1922. Semnează diferite adaptări, pentru ca în 1925 să realizeze primul său film „Pleasure Garden . . .“ În 1935 este chemat la Hollywood unde, la cererea lui David Szelnic, produce cunoscutul succes „Rebeca“, urmat de zecile de producţii admirate în lumea întreagă, de la „Ascensor spre eşafod“ la „Păsările“ . . .“ Ultimul „Frenzi“ realizat la Londra în 1971, este al 53-lea film al său. Personalitatea cinematografică a lui Hitchcock se completează cu activitatea sa de editor. Conducînd revista „Alfred Hitchcock's Mystery Magazine“, el reuşeşte să tipărească în paginile ei o adevărată antologie de povestiri scurte psihologice-poliţiste, în care „suspense“-ul e pe primul plan.

ROBERT BLOCH

UN ROL MEMORABIL...

Domnilor, dar îmi cereţi imposibilul. Sînt cu totul incapabil să vă spun cine a fost cel mai bun Hamlet.

De cînd sînt critic de teatru, de aproape cincizeci de ani, i-am văzut pe toţi : Barrymore, Gielgud, Howard, Redgrave, Oliver, Burton şi încă mulţi alţii. Am văzut piesa în versiune integrală sau „redusă“, în costum modern sau uniformă militară. A jucat un Hamlet negru, un Hamlet femeie şi nu m-aş mira deloc dacă aş fi aflat că astăzi joacă un Hamlet „hippie“, dar nu v-aş putea spune niciodată care a fost cea mai bună interpretare a rolului, nici care a fost cea mai bună versiune a piesei.

Însă, privind dintr-un alt punct de vedere lucrurile, dacă vreţi să ştiţi care a fost reprezentaţia cea mai memorabilă a lui Hamlet, e o întreagă poveste. . .

Nebunia anilor 20 nu e pentru dumneavoastră decît un grăunte de fantezie în fada desfăşurare a istoriei noastre, dar acest timp nebun eu l-am pipăit cu degetele mele.

Eram tînăr şi trăiam în mijlocul acestui demoniac Chicago, Chicago lui Hecht şi Mac Arthur, a lui Bondenheim, Vincent Stanet şi a celorlalţi.

Nu numai că urmăream aceste mari „locomotive“ care trăgeau adevărate trenuri artistice, căci pe atunci nu eram decît un critic de mîna a doua la un ziar de mîna a doua, dar am putut vedea astfel toate piesele şi toţi actorii acestei perioade. . .

Shakespeare era calul de bătaie al repertoriului vedetelor care făceau turnee : Walter Hampden, Richard Barrett.

Desigur Barrett îl juca pe Hamlet.

Dacă numele nu vi se pare prea familiar, nu vă miraţi. Erau anii care ne amintesc de o anumită înapoiere culturală în care artiştii de a doua mînă jucau seară de seară, în turnee, mereu pe drumuri. Barrett îşi adusese trupa la Chicago, ceea ce făcu să se vorbească de el.

Nu avea vocea lui Hampden şi nici prezenţa scenică a lui Leiber, dar nu avea nevoie de asemenea atribute. Barrett avea alte calităţi. Era înalt, svelt şi în plus cu un profil încîntător. Deşi avea peste treizeci de ani, părea mult mai tinăr. Pe vremea aceea, actori ca Barrett erau numiţi „idoli de matineu“ şi femeile îi îndrăgeau. La Chicago se întîmplă acelaşi lucru.

Mi-am dat seama şi eu de aceasta la prima întîlnire pe care am avut-o cu el.

Ce-i drept, n-am fost încîntat de jocul său cînd l-am văzut. Barrett îmi păruse mai mult acrobat decît actor. Fizic, Hamlet-ul său era superb şi apariţia sa scenică dădea forţă de convingere unui rol jucat adesea de bărbaţi buhăiţi, burtoşi şi între două vîrste. Dar jocul său era numai emotiv, fără gîndire ; locul monologului gînditor era luat de cavalcada suspinelor. Sigur că n-am mers în cronica mea pînă la a-i spune că-i un cabotin, dar i-am sugerat că Hamlet-ul său şi-ar găsi mai bine locul într-o sală de festivităţi decît într-un teatru. . . Bineînţeles, femeile nu au prea fost mulţumite de comentariile mele ! Au trimis scrisori indignate redactorului şef, care nu a luat măsuri împotriva mea, ci mi-a dat ideea unui interviu cu Richard Barrett. Spera ca povestea asta să-i mărească numărul cititorilor. Nu-mi prea puneam mari speranţe în acest interviu, în afară de nişte palme pe care le puteam primi !. . .

Am obţinut o întîlnire la restaurantul Henric, pentru dejun. Dacă trebuia să risc. măcar să risc la un restaurant de prima clasă, masa fiind luată în contul ziarului. Maniera în care s-au desfăşurat lucrurile a fost însă cu totul alta, m-a liniştit. Barrett a fost foarte amabil în timpul acestei întîlniri, fără nici o urmă de ranchiună. Fiecare platou al dejunului era pigmentat cu aciditatea conversaţiei noastre. La aperitiv el discută aprins despre fantoma tatălui lui Hamlet. Apoi despre sărmana Ofelia. Pe la mijlocul mesei îmi servi o generoasă porţie de opinii asupra lui Claudius şi Polonius. Desertul fu încoronat de Horaţiu iar cafeaua şi ţigările fură însoţite de o disertaţie asupra lui Rosencrantz şi Guildenstern. Pe urmă, proptindu-se bine în fotoliu, marele actor shakespearean — mare prin talie — începu să-mi explice psihologia lui Hamlet. Ce gîndesc eu despre Hamlet, mă întreabă el. E adevărat oare că prinţul Danemarcei, melancolicul danez, era nebun ? Era o întrebare la care nu mă aşteptam. Tot ce ştiam referitor la această întrebare era că Richard Barrett era nebun şi încă nebun de-a binelea. Tot ce spunea avea sens dar spunea atît de multe. Tot interesul său, toată preocuparea sa, mergea spre o idee fixă, spre obsesie.

Cred că nebunia la actori e unul din riscurile meseriei. „A intra în pielea personajului“, a se „pierde“ într-un rol, e un lucru destul de periculos şi dintre toate rolurile din istoria teatrului, rolul lui Hamlet e cel mai complex, cel mai exigent. Foarte mulţi actori au preferat să abandoneze rolul în plin succes, decît să-şi asume riscul unei depresiuni nervoase. „A fi sau a nu fi“ nu e numai o replică retorică. „Ştiu ce gîndiţi despre interpretarea mea“, zise el, „dar vă înşelaţi : Ei, dacă v-aş putea face să înţelegeţi. . .“. Mă privi cu insistenţă, apoi privirea lui se fixă undeva departe, în spaţiu şi timp.

„Cincisprezece ani“, spuse el. „Cincisprezece ani de cînd joc acest rol ! Joc ? Nu, eu îl trăiesc ! Încă din adolescenţă. De ce nu ? Hamlet însuşi e un adolescent, el creşte spre maturitate sub ochii noştri pe măsură ce înaintează piesa. Acesta e secretul personajului. Cincisprezece ani“. Pupilele i se micşorară. „Cincisprezece ani de sărăcie prin mahalale. Ce ştie lumea despre neliniştile şi victoriile care ard sufletele noastre ? Hamlet e un suflet zăvorît unde se ascund toate misterele sufletului omenesc. Îi caut cheia de 15 ani. Dacă Hamlet e nebun, atunci toţi oamenii trebuie să fim asemenea lui, pentru că toţi trebuie să căutăm cheia care să ne deschidă adevărul ascuns în spatele misterului. Shakespeare a cunoscut lucrul acesta cînd a scris rolul. Şi eu îl cunosc, eu care joc. Un singur mod de a interpreta pe Hamlet : nu ca un rol ci ca o realitate ! De aceea sînt azi pregătit, zise Barrett. După cincisprezece ani de pregătire, sînt gata să dau lumii versiunea definitivă a lui Hamlet. Luna viitoare deschid stagiunea pe Broadway“.

Pe Broadway ? Acest plin de ifose, această nulitate să joace Shakespeare pe Broadway, acolo unde a jucat Mous Filld, Irving, Mantelle şi Forbes Robertson ?

„Surîzi degeaba“ zise Barrett. „Ştiu că te întrebi cum este posibil a monta o astfel de producţie tocmai acolo, dar totul e aranjat. Poate ai auzit vorbindu-se de doamna Myron Mac Culloughs ?“.

Era o întrebare gratuită ; toată lumea Chicagoului cunoştea numele bogatei văduve a cărei avere, a fostului ei soţ, făcuse din ea una din principalele figuri ale mecenatului.

„Ei bine, ea a fost foarte amabilă şi s-a interesat de acest proiect, îmi spuse Barrett. Fiind gata să-l finanţeze. . .“ Se opri fiindcă tocmai zărise o siluetă care se apropia de masa noastră, o siluetă graţioasă, plină de voluptate, care nu avea nimic comun cu aceea a prea vîrstnicei Doamne Mac Culloughs.

„Ce surpriză plăcută. . .“ începu el.

„Mă mir că mai vorbeşti“, îl întrerupse femeia. „După ce mi-ai tras clapa cu dejunul. . .“.

Era tînără şi atrăgătoare ; poate un pic prea ţipătoare. Asta din cauza machiajului exagerat şi a unei rochii orange mult prea scurtă.

Barrett răspunse enervării fetei printr-un surîs şi făcu prezentările. „Domnişoara Goldie Connors“ spuse el, „protejata mea“.

Numele mi se păru cunoscut şi atunci cînd îmi surîse, drept salut, zării în stînga strălucirea unui dinte incisiv, un dinte de aur.

Auzisem de la colegii mei reporteri, vorbindu-se de acest dinte de aur. Căci domnişoara era destul de bine cunoscută de aceşti domni de la presă, de domnii de la poliţie şi de alţi domni de aici şi de aiurea care avuseseră plăcerea prieteniei domnişoarei Goldie Connors. „Goldie, dinte de aur“, cum i se mai spunea.

„Încîntată de a face cunoştinţă“, îmi spuse ea. „Sper că nu deranjez“.

„Nu, sigur nu ! Te rog ia un loc“. Barrett îi oferi un scaun. „Sînt mîhnit din cauza neînţelegerii cu dejunul. . . Tocmai plecam să te caut. . .“

„Ce tot îndrugi !“ Şi Goldie îl săgetă cu cea ce se poate numi „o privire asasină“. „Mi-ai promis că mă vei duce să facem repetiţie. . .“.

Surîsul lui Barrett deveni cam galben cînd se întoarse spre mine spre a-mi spune : „Domnişoara Connors ar vrea să se dedice carierei teatrale. Cred că are oarecari posibilităţi“.

„Oarecari posibilităţi“ sări Goldie. „Doar mi-ai promis. Mi-ai spus că-mi vei da un rol bun, un rol memorabil, un rol pe nume. . . a da. . . Ofelia !“.

„Sigur că da“, Barrett îi prinse mîna. „Dar aici nu-i nici momentul şi nici locul pentru. . .“.

„Ai face mai bine să-mi fixezi data şi locul ! M-am săturat de toate promisiunile tale. Ai înţeles ? . . .“. Nu ştiam cam ce trebuia să înţeleagă Barrett, dar din parte-mi eu am înţeles că e timpul să plec. Mă ridicai şi-mi luai rămas bun : „Vă rog să mă scuzaţi. Sînt aşteptat la redacţie. Mulţumesc din inimă pentru acest interviu !“.

„Sînt dezolat că trebuie să plecaţi“, spuse Barrett, perfect fericit de plecarea mea. „Sînt sigur că veţi scrie un articol interesant“.

„Unul l-am scris. Următorul depinde de redactorul şef. Citiţi ziarul“.

Am scris articolul punînd accent pe importanţa pe care Barrett o dă realităţii rolului. **„Barrett ne promite pe Broadway adevăratul Hamlet“**, era titlul articolului meu, dar redactorul şef interveni.

„Bătrîna doamnă Mac Culloughs, asta e !“, spuse el. Şi scrise un nou titlu : **„Doamna Myron Culoughs finanţează apariţia lui Barrett pe Broadway“.**

Acesta fu titlul tipărit în ziar aşa că Barrett îl putu citi. N-a fost singurul cititor căci articolul făcu o adevărată senzaţie. Întotdeauna doamna Mac Culloughs făcea senzaţia la Chicago.

„Ţi-am spus-o !“, îmi zise încîntat redactorul şef. „Acesta-i unghiul din care trebuie privit faptul. Am auzit că mîine Barrett îşi termină seria de spectacole la Chicago. Rămîne să joace o săptămînă la Milwukee şi apoi pleacă la New-York. Vreau să continui seria de articole, consemnînd toate planurile pe care le are pentru debutul său pe Broadway. Încearcă să afli cum a făcut-o pe bătrîna doamnă să accepte finanţarea. Află toate amănuntele“.

Murdăria reşedinţei de vară a lui Barrett mă uimi. Era o pensiune pentru oamenii de teatru, în nordul oraşului. Cu siguranţă că Barrett era în mare lipsă de bani cînd se hotărî să locuiască aici, iar situaţia sa nu se putea îmbunătăţi decît în urma întîlnirii cu doamna Mac Culloughs. Despre amănuntele acestei întîlniri vroiam să scriu. Dar n-am scris. Fiindcă nu am aflat nici un amănunt, fiindcă nu am pătruns decît pe un culoar pînă în faţa uşii sale. Din casă se auzeau voci.

Vocea lui Goldie graseind : „Ce farsă mai vrei să-mi joci ? Am Am citit ziarele. Ştiu toate proiectele tale cu New-York-ul. De mine nu-ţi pasă zicîndu-mi că nu se găseşte de lucru, că nu poţi să-mi găseşti un angajament“.

„Vroiam să-ţi fac o surpriză“, răspunse vocea alterată a lui Barrett.

„Sigur, o surpriză ! Plecai fără să laşi o adresă. Asta-i surpriza, să pleci cu bătrîna doamnă pentru a vă trăi romanţa. . .“.

„Te rog nu amesteca numele ei în această poveste“.

Rîsul lui Goldie izbucni ascuţit, eu de afară putînd să-mi imaginez reflexele dintelui său de aur. „E înţelept ce vrei să faci : să nu amesteci numele ei în această poveste, pentru ca eu să nu fiu la curent şi ea să nu ştie nimic. Ei bine, ţin să-ţi spun un lucru domnule Richard Hamlet Barrett ! Mi-ai promis un rol în piesă, e timpul să mi-l dai !“. Vocea lui Barrett încercă să liniştească lucrurile : „Goldie, tu nu înţelegi, e Broadway, e visul vieţii mele. Am aşteptat atîţia ani ! Nu-mi pot lua riscul de a avea o parteneră fără experienţă. . .“

„Bine, atunci vei risca alte lucruri ! Rişti de a mă vedea plecînd de aici direct la doamna ta pentru a-i explica tot ce-i între tine şi mine“.

„Goldie. . .“.

„Mîine dimineaţă cînd vei părăsi oraşul, voi pleca cu tine, avînd în mînă un contract pentru rolul meu pe Broadway. Ai înţeles, asta-i totul !“.

„Bine. Foarte bine ! Ai cîştigat ! Vei avea un rol !“.

„Dar nu un rol de figuraţie. Vreau un rol bun, un rol adevărat, un rol memorabil. . .“

„Un rol memorabil. Îl vei avea ! Îţi dau cuvîntul meu de onoare. . .“

E tot ce-am auzit şi tot ce-am mai ştiut despre Barrett în următoarele cinci zile înaintea plecării sale. Într-o după amiază, proprietăreasa pensiunii dărăpănate simţi, printre obişnuitele mirosuri de mucegai ce inundau culoarul, un alt miros pătrunzător care-o conduse pînă la uşa camerei în care locuise Barrett. Deschizînd uşa zări într-un colţ al patului cufăraşul vechi a lui Barrett lăsat acolo la plecare. Îl băgase sub pat dar proprietăreasa îl trase afară şi-l deschise.

Ceea ce văzu în el o făcu să alerge înspăimîntată la primul post de poliţie.

Ceea ce văzu poliţia aflarăm din telescriptoarele redacţiei noastre, aşa că alergai pînă la pensiune. Aici am putut vedea cu ochii mei conţinutul cufărului : corpul decapitat al unei femei. Capul nu era acolo.

Ofiţerul de poliţie mă privi. Numele său era Emmett, Gordon Emmett. Ne întîlnisem de multe ori.

„Cum s-au petrecut faptele ?“, întrebă el.

I le-am spus.

Nu mi-am sfîrşit povestirea decît în drum spre gară şi el îşi termină întrebările cînd ne urcarăm în trenul de opt seara spre Milwoukee.

„Nebun“, murmură Emmett. „Numai un om nebun poate să facă un asemenea lucru“.

„Da, e nebun cu adevărat, nebun clinic“, încuviinţai. „E mai mult decît nebunie. Se adaugă metoda cu care a lucrat. Să nu uităm că îl aştepta şansa cea mare pe care a dorit-o atîta timp. Nu-şi putea permite riscul nici unui eşec. Deci această frică combinată cu un moment de nebunie a dat. . .“

„Da, ar putea să fie şi asta“ spuse Emmett. „Dar cum putem s-o dovedim ? . . .“

Întrebarea rămase în suspensie căci trenul sosea la Milwoukee. Era zece seara, pe o noapte destul de friguroasă. Strigai după un taxi.

„La teatrul Davidson. Repede !“.

Cred că era zece şi un sfert cînd taxiul se opri pe alee în faţa intrării artiştilor, zece şi două zeci cînd după traversarea unui culoar am ajuns în culise de unde se vedea scena.

Spectacolul începuse la opt şi un sfert şi atenţia sălii pline se îndrepta spre începutul actului V. Scena se petrecea în cimitir : un mormînt deschis, cei doi clauni, Horaţio şi Hamlet : un Hamlet înflăcărat, cu ochi strălucitori, cu obrajii colorati de febră şi cu o voce gravă şi puternică. Pentru moment nu l-au recunoscut pe Richard Barrett în acest rol. Într-atît izbutise să dea fiinţă personajului : era într-adevăr Prinţul Danemarcei şi era nebun, cu adevărat nebun.

Primul Claun îi dădu craniul scos din mormîntul deschis şi Hamlet îl ridică spre lumină.

„Sărmane Yorick ! L-am cunoscut, Horaţio...“

Craniul se rostogoli încet în mîinile sale şi luminile rampei făcură să-i lumineze maxilarele, unde sus, în stînga, strălucea un dinte de aur. . .

Era sfîrşitul.

Emmett avea în faţă asasinul şi dovada vinovăţiei sale. Dar eu ? Eu văzusem cea mai memorabilă interpretare a unui rol din Hamlet : cea a lui Goldie. . .

FRED S. TOBEY

URCĂ LA VOLAN, DRAGĂ...

Cînd Sherry Tisdale îi spuse soţului ei că vrea să înveţe să conducă maşina, ştia de mult că nu se va opune şi că va pretinde ca el însuşi să-i predea arta de a conduce. Nu că ar fi ţinut la calitatea lecţiilor predate, ci pentru a face economii.

George Tisdale era un zgîrcit, un zgîrie-brînză, un cărpănos de cea mai josnică speţă. Despre aceste lucruri v-ar fi spus şi Sherry dacă aţi fi întrebat-o.

Aşa că el a fost acela care a învăţat-o să conducă, mai bine zis, care a încercat să facă lucrul ăsta. Sarcina nu era prea uşoară căci Sherry era zăpăcită şi neatentă. Despre aceste lucruri v-ar fi relatat chiar George dacă l-aţi fi întrebat. De fapt aceste lucruri i le repeta mereu lui Sherry fără a fi întrebat. . .

Aţi dedus desigur, din acest preambul, că dragostea şi afecţiunea primelor zile de căsătorie dispăruseră din menajul Tisdale, şi că ceva, ce semăna a antipatie, îi luase locul. Cu toate acestea, deşi îi auzeai adesea pe fiecare zicînd „ai merita să te omor“, e foarte puţin probabil că aveau într-adevăr intenţia de a se descotorosi unul de altul.

Dar într-o seară, lui Sherry, i se oferi o ocazie minunată, ocazie pe care cu greu putea s-o lase să-i scape. Erau plecaţi împreună, la o recepţie, într-un oraş alăturat şi George băuse mult mai mult decît putea să ducă. La început, ştiind că trebuie să se întoarcă cu maşina, George se arătă foarte prudent ; dar cu timpul nu mai ţinu seama de restricţii, mai ales că Sherry, care primise de curînd permisul de conducere, putea să urce la volan dacă era nevoie. Şi nevoie era, slavă domnului ! Cînd părăsi casa prietenilor, George abia putea să mai meargă. Despre condus, nici vorbă.

Pe drumul în serpentină care traversa South Hills, George făcu brusc constatarea că i se face rău de la stomac. Spuse soţiei să oprească imediat.

Nu era un loc ideal pentru oprire : o bună parte a drumului se afla în reparaţie şi nu era nici un parapet pe marginea şoselei care cobora brusc în prăpastie. Dar urgenţa era extremă şi Sherry opri prompt.

Clarul de lună scălda peisajul într-o încîntătoare lumină, însă George n-o putea admira pentru că suferea ţinîndu-se cu mîna de un panou lăsat acolo să semnaleze rîpa periculoasă.

Frumuseţile naturii nu mai existau nici pentru soţia sa, căci în timp ce-l observa pe George, plină de dezgust, îşi dădu seama că, foarte uşor, George ar putea fi aruncat în golul rîpei.

Dînd ascultare impulsului, părăsi maşina şi-l împinse brusc şi cu forţă. Cu o exclamaţie de groaznică surpriză, George trecu peste bordură şi dispăru.

Nu se vedea farul nici unei maşini, nici urcînd nici coborînd ; socotind că nu are de ce să se teamă, Sherry se gîndi, spre siguranţă, să afle ce s-a întîmplat cu George. Cu oarecare prudenţă se apropie de bordură şi privi. Da, el era acolo, şi poziţia în care se afla, deasupra stîncilor luminate de lună, nu-i lăsă nici o îndoială asupra succesului gestului său. Nu avusese în cale nici o tufă, nici o ramură care să-i încetinească căderea de la înălţimea celor şaizeci de metri. Cum moartea trebuie să fi fost instantanee, Sherry nu încercă nici un regret, căutînd să-şi reamintească unele din faptele care au făcut ca soţul ei să-şi merite pe deplin soarta. . .

Sarah, sora lui Sherry, servi încă un ceai detectivului Rourke.

— În concluzie, puteţi să-mi puneţi cît mai multe întrebări, sînteţi de la poliţie, iar eu voi încerca să răspund cît mai limpede, dar zău, nu văd la ce ar putea să folosească cele ce v-am povestit.

— Încercăm să găsim un oarecare mobil, replică sergentul. Cînd dai de un mobil, enigma se dezleagă de la sine. N-am descoperit încă mobilul plauzibil şi sperăm că ceea ce ne veţi relata ne va pune pe un drum bun.

— V-am mai spus. Se certau mereu.

— Da, ne-aţi spus. Dar acest lucru nu lămureşte faptele. Care era subiectul obişnuit a certurilor ?

— Oh, toate erau bune ! Se certau din te miri ce. În fiecare zi pentru un motiv oarecare, iar duminica de două ori mai mult. Dacă ea spunea că va fi frumos, el îi replica că va ploua, prilej de a începe certurile. . .

— Stranie afacere, comentă sergentul Rourke. M-aş mulţumi foarte bine să o calific accident de circulaţie sau dublă sinucidere şi să o consider închisă, dacă aş putea să înţeleg cum au făcut pentru a ieşi din maşină în timp ce aceasta cădea. Maşina s-a sfărîmat de stînci mult mai jos decît ei, asta fără îndoială.

Sergentul se ridică şi-şi puse chipiul.

— Bine, vă părăsesc, dar voi mai trece pe-aici, dacă vă veţi aduce aminte de unele lucruri, n-aveţi decît să mi le spuneţi.

— Apropo de maşină, intervine Sarah, iată încă unul din subiectele certurilor. Mai ales cînd era vorba de lecţiile de conducere pe care i le dădea. Chiar în dimineaţa zilei groaznice, s-au certat ca birjarii din cauza manevrei pe care ea nu izbutea să şi-o bage în cap. . .

— Şi despre ce manevră era vorba, dacă vreţi să v-o reamintiţi, întrebă sergenaul Rourke, îndreptîndu-se spre uşă.

— Da, mi se pare. . . da, cearta a început cînd el i-a spus că cineva care se laudă că-i bun conducător, trebuie să-şi amintească **măcar o dată în viaţă** să tragă frîna de mînă cînd maşina staţionează.

Traducere şi prezentare de
FLORIN GHEUŢA